Työehdot-osasto/MTa
Kasvu- ja vaikuttaminen -osasto/HP

10.10.2017

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 11.10.2017 klo 10.30

Hallituksen esitys (HE 107/2017 vp) eduskunnalle laeiksi vuoden 2018 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta

Ansiotulojen verotus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työn verotusta kevennettäväksi 270 milj. euroa. Hallitus katsoo tämän riittävän kattamaan kaikki kilpailukykysopimukseen liittyvät veronkevennystarpeet koko hallituskauden osalta. SAK tavoitteli pienempiä, noin 200 miljoonan euron kevennyksiä, mutta suurusluokaltaan veronkevennys on oikean suuntainen. SAK pitää hyvänä, että veronkevennys ei suosi suurituloisia ja solidaarisuusveron alaraja päätettiin säilyttää nykyisellä tasolla.

Hallitus esittää työtulovähennyksen enimmäismäärää korotettavaksi nykyisestä 1420 eurosta 1540 euroon (kuvio 1). Myös kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää esitetään korotettavaksi 3060 eurosta 3100 euroon.

KUVIO 2. Työtulovähennys 2018*

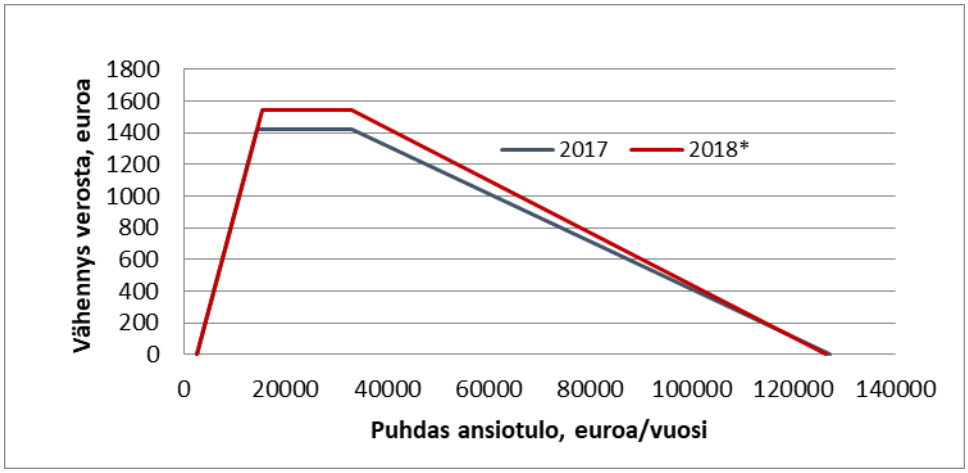

Taulukosta 1 nähdään, että valtion tuloveroasteikon muutokset suosivat hyvätuloisia ja työtulovähennyksen muutokset pieni- ja keskituloisia. Taulukosta näkyy myös palkansaajan sosiaalivakuutusmaksujen

korotusten sekä yleisradioveron rakennemuutoksen vaikutukset. Työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun korotukset vaikuttavat melko tasaisesti. Esitetyillä tulotasoilla yleisradioveron muutokset kiristävät verotusta euromääräisesti 20 euroa vuodessa.

Taulukko 1. Valtion tuloveroasteikon, työtulovähennyksen, TyEL- ja työttömyysvakuutusmaksun sekä yleisradioveron muutosten vaikutus nettotuloihin tulotasoittain

Brutto-ansiot	Valtion tulovero-asteikko		Työtulovähennys		TyEL- ja työttömyys-vakuutusmaksu		Yleisradiovero		Yhteensä	
€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%	€/kk	%	€/kk
2000	0,2	2	0,6	10	-0,4	-7	-0,1	-2	0,3	4
3000	0,4	8	0,4	9	-0,4	-9	-0,1	-2	0,3	7
4000	0,5	14	0,3	8	-0,4	-11	-0,1	-2	0,3	9
5000	0,5	17	0,2	6	-0,5	-14	-0,1	-2	0,2	7
6000	0,5	19	0,1	5	-0,5	-17	0,0	-2	0,1	5
7000	0,7	30	0,1	4	-0,4	-17	0,0	-2	0,4	15
8000	0,7	32	0,0	2	-0,4	-19	0,0	-2	0,3	14
9000	0,7	35	0,0	1	-0,4	-21	0,0	-2	0,3	12
10000	0,7	37	0,0	-1	-0,4	-24	0,0	-2	0,2	11

Vuoden 2018 vero- ja maksumuutosten jälkeen palkansaajan käteen jäävä tulo nousee 0,1 - 0,5 prosenttia, jos bruttopalkka säilyy samalla tasolla kuin tänä vuonna (kuvio 3). Kuvion ”hyppäykset” johtuvat valtion tuloveroasteikon tulorajoihin tehdyn indeksitarkistuksen pyöristyssäännöstä (sadan euron tarkkuus). Laskelmassa on otettu huomioon TVR:n esitys työttömyysvakuutusmaksun osalta (palkansaajien maksua korotetaan kilpailukykysopimuksessa sovitun 0,4 prosenttiyksikön sijasta vain 0,3 prosenttiyksikköä). Sen sijaan esimerkiksi kuntien tuloveroprosenttien mahdollisia korotuksia ei ole otettu huomioon.

Kun otetaan huomioon valtiovarainministeriön ensi vuodelle ennustama ansioiden nousu (1,4 %), palkansaajan käteen jäävä tulo nousee noin 1,3 prosenttia. Valtiovarainministeriö ennustaa kuluttajahintojen nousuksi 1,5 prosenttia. Jos myös hintojen nousu otetaan huomioon, palkansaajan nettoreaaliansio pienenee 0,1 - 0,2 prosenttia (kuvio 3).

KUVIO 3. Vuoden 2018 vero- ja maksumuutosten sekä ansiokehityksen (1,4 %) vaikutus käteen jäävään tuloon (%)

Työehdot-osasto/MTa
Kasvu- ja vaikuttaminen -osasto/HP

10.10.2017

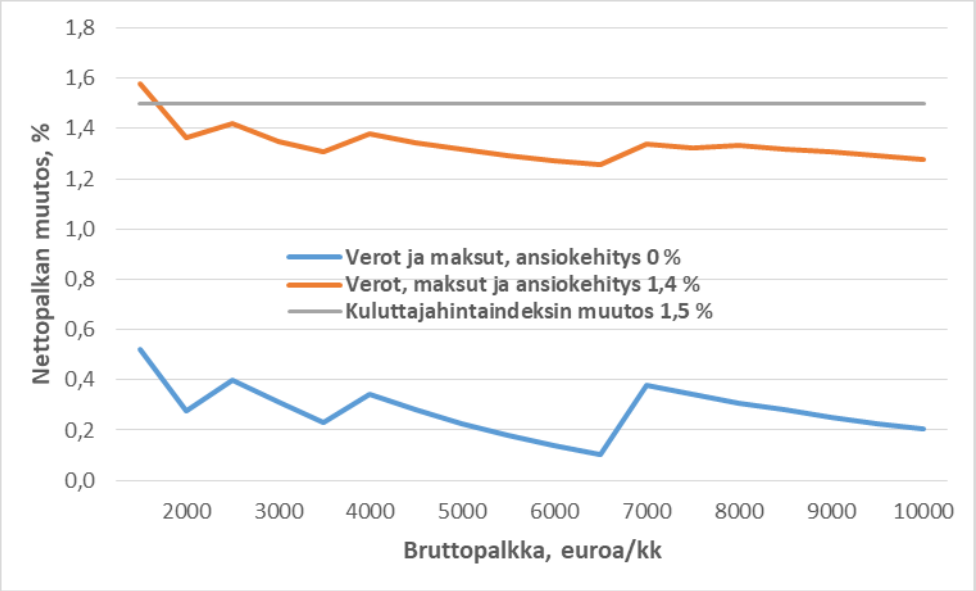

Määräaikainen lapsivähennys ei saanut jatkoa

Määräaikaisen lapsivähennyksen voimassaolo päättyy kuluvan vuoden lopussa. Tämä kiristää pieni- ja keskituloisten vanhempien verotusta ensi vuonna. Erityisesti yksinhuoltajien verotus kiristyy. Ilmeisesti tästä syystä hallitus päätti nostaa lapsilisän yksinhuoltajakorotusta 9,5 miljoonalla eurolla. SAK:n mielestä lapsivähennys olisi pitänyt korvata työtulovähennyksen lapsikorotuksella.

Toisaalta hallituksen päättämä varhaiskasvatusmaksujen kevennys (jota SAK on myös toivonut) on tutkimusten mukaan tehokkaampi tapa kannustaa lapsiperheitä töihin.

Työnantajan kustantaman koulutuksen verovapaus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tuloverolakiin lisättäisiin nimenomainen säännös työnantajan kustantaman koulutuksen verovapaudesta työntekijän verotuksessa. Työnantajan intressissä tapahtuva työntekijän koulutus olisi uuden tuloverolain 69 b §:n mukaan verovapaata työntekijän verotuksessa hyvin laajasti. Työntekijälle verovapaata tuloa olisi muun muassa myös työnantajan intressissä tapahtuvien erilaisten tutkintoon johtavien koulutusten kustannukset.

Hallituksen esityksen mukaan veronalaista tuloa ei syntyisi työnantajan kustantamasta työntekijän koulutuksesta, joka tapahtuu työnantajan tai samaan konserniin kuuluvan työnantajan *intressissä*. Koulutuksen katsottaisiin tapahtuvan työnantaja intressissä silloin, kun työnantajan kustantama koulutus olisi *hyödyllistä* työntekijän nykyisten tai tulevien työtehtävien kannalta saman työnantajan tai samaan konserniin kuuluvan työnantajan palveluksessa. Osakkaana/omistajana tai yhtiömiehenä oleminen työnantajayrityksessä ei myöskään estäisi koulutuksen

verovapautta, jos koulutus tapahtuu työnantajan intressissä. Työnantajan olisi lähtökohtaisesti maksettava koulutuskustannukset suoraan koulutuksen järjestäjälle. Jos työnantaja korvaisi työntekijälle tämän maksamat koulutuskustannukset, koulutusta voitaisiin pitää verovapaana siinä tilanteessa, että korvaaminen tapahtuisi laskua ja maksutositetta vastaan. Tositteet olisi liitettävä työnantajan kirjanpitoon.

Ehdotetun uuden tuloverolain 69 b §:n 2 momentin mukaan työnantaja voisi maksaa verovapaasti myös koulutukseen osallistumisesta aiheutuneita tuloverolain 71 §:ssä tarkoitettuja verovapaita matkakustannusten korvauksia, eli esimerkiksi kilometrikorvauksia ja päivärahoja, jos niiden verovapauden yleiset edellytykset täyttyisivät. Tästä pääsäännöstä poiketen veronalaista tuloa olisivat kuitenkin matkakustannusten korvaukset matkoista, jotka työntekijä tekee opiskellakseen ylioppilastutkintoa, ammatillista perustutkintoa, korkeakoulututkintoa tai edellä mainittuja vastaavaa ulkomaista tutkintoa. Poikkeus koskisi vain työntekijälle maksettavia tuloverolain 71 §:ssä tarkoitettuja matkakustannusten korvauksia. Muiden edellä mainittujen tutkintojen suorittamiseen liittyvien työnantajan maksamien koulutuskustannusten osalta verovapaus määräytyisi tuloverolain 69 b §:n 1 momentin perusteella. Hallituksen esityksen mukaan työnantajan kustantamaan peruskoulutukseen liittyvien matkakustannusten korvaamista verovapaana ei voida pitää perusteltuna, koska tällöin ”*jotkut henkilöt voisivat jatkossa nostaa verovapaita päivärahoja ja kilometrikorvauksia esimerkiksi ammattikorkeakouluopinnoistaan*”.

Koulutuskustannusten vähennyskelpoisuuteen työntekijän omassa verotuksessa ei ehdoteta muutoksia, joten näiden kustannusten vähennyskelpoisuutta arvioitaisiin jatkossakin samalla tavalla kuin nykyään. Jatkossa työnantajan kustantama koulutus voi tapauskohtaisesti olla työntekijälle verovapaata, vaikka samat koulutusmenot olisivat työntekijän itsensä maksamina hänen omassa verotuksessaan vähennyskelvottomia.

SAK pitää esityksen taustalla olevaa tavoitetta edistää työntekijöiden koulutusmahdollisuuksia erittäin tärkeänä. Työnantajan intressissä olevan työntekijän koulutuksen säätäminen kokonaan verovapaaksi sisältää kuitenkin muutamia ongelmallisia näkökohtia, joista esitämme yksityiskohtaisina kommentteinamme seuraavaa:

SAK:n mielestä työnantajan kustantaman koulutuksen verotuksen sääntely, joka perustuu tulon veronalaisuutta koskevaan tuloverolain yleissäännökseen ja vakiintuneeseen verotus- ja oikeuskäytäntöön sekä Verohallinnon ohjeisiin, olisi voinut myös jäädä ennalleen. Nykyisinkään työntekijälle ei muodostu verotettavaa etua sellaisesta työnantajan kustantamasta ammattitaidon ylläpitämiseen tai kehittämiseen tähtäävästä koulutuksesta, joka tapahtuu ensisijaisesti työnantajan edun vuoksi. Tuloverolakiin lisättävä erillinen säännös työnantajan järjestämän koulutuksen verovapaudesta työntekijän verotuksessa ei SAK:n

näkemyksen mukaan samalla tavalla kuin työnantajalle myönnettävä koulutusvähennys kannusta työnantajia kouluttamaan jokaista työntekijää.

Hyvää ehdotuksessa on, että työnantajan kustantama peruskoulutuskin säädettäisiin verovapaaksi. Ongelma ehdotuksessa taas on, että myös hyvin kalliitkin, tutkintoon johtavat koulutukset (yliopistotutkinnot, MBA-koulutukset yms.) voisivat lähtökohtaisesti täysin rajoituksetta tulla verovapauden piiriin. SAK:n mielestä verovapaaksi tulisi ennemminkin säätää työnantajan työntekijälleen järjestämä tavanomainen ja kohtuullinen koulutus: tosin sanoen verovapaaksi tulisi enintään hyväksyä tavanomaiseksi ja kohtuulliseksi katsottava määrä työnantajan maksamia työntekijän koulutuksen kustannuksia. Tuloverolaissa tulisikin näin ollen esimerkiksi määritellä euromääräinen enimmäisraja verovapaaksi katsottaville työnantajan maksamille tavanomaisille ja kohtuullisille koulutuskustannuksille.

Tällaisenaan ehdotus saattaa entisestään lisätä työntekijöiden eriarvoisuutta. Ehdotus on myös omiaan kasvattamaan tuloeroja, koska kalleimmat työnantajien kustantamat koulutukset kohdentuvat lähinnä suurituloisille ja jo ennestään koulutetuille. Lisäksi olisi myös arvioitava, kenen kouluttautumista verovapaus edistäisi. Työllisyyden kannalta olennaisinta olisi parantaa vähän koulutettujen osaamista. Suomessa on noin 600 000 aikuista ilman perusasteen jälkeistä koulutusta. Näiden ihmisten koulutukseen investoiminen on yhteiskunnan kannalta järkevämpää kuin korkeasti koulutettujen lisäkouluttaminen. Valtion verotuloja vähentävä ja tuloeroja kasvattava ehdotus voidaan perustella vain, jos sillä saadaan merkittäviä vaikutuksia kouluttautumiseen. Ehdotusta olisi vaikutusten arvioinnissa tullut verrata myös vaihtoehtoisiin tapoihin tukea kouluttautumista (aikuiskoulutuksen tuet ym.). Ainakin jatkossa tulisi seurata, millaisia vaikutuksia muutoksella on työntekijöiden osaamisen kehittämiseen ja sen kohdentumiseen eri työtekijäryhmille.

SAK:n mielestä veropohjaan ei tulisi tehdä tällaisia aukkoja ilman perusteellista analyysiä verotuottojen menetyksistä. Nyt hallituksen esityksessä ainoastaan todetaan, että ”*käytettävissä ei ole luotettavaa tietoa sen selvittämiseksi, kuinka paljon työnantajan kustantamasta koulutuksesta on nykytilanteessa syntynyt veronalaista etua*” ja ”*koska työnantajan kustantama koulutus on kuitenkin jo nykyisellään laajasti verovapaata…, ehdotetulla muutoksella ei näin ollen arvioida olevan merkittäviä fiskaalisia vaikutuksia*”.

Jatkossa verotus- ja oikeuskäytännössä ongelmaksi tulee kuitenkin edelleen muodostumaan sen ratkaiseminen, milloin työntekijän kouluttaminen on tapahtunut säännöksen tarkoittamalla tavalla työnantajan intressissä ja milloin vastaavasti kyse on ollut ennemminkin työntekijän omassa intressissään tapahtuvasta koulutuksesta. Uusi säännös ei siis edelleenkään poista tulkintatilanteita. Sääntely voi myös houkutella järjestelyihin, joissa palkkaa saatettaisiin korvata verovapaalla koulutuksella: työntekijälle esimerkiksi tarjottaisiin palkankorotuksen sijasta mahdollisuutta kouluttautua työnantajan kustannuksella tai työntekijää

palkittaisiin esimerkiksi hyvästä työsuorituksesta merkittävänkin rahabonuksen sijasta kalliilla koulutuksella. SAK ei pidä tällaista todennäköistä kehitystä hyväksyttävänä. Tällaisista tosielämän tilanteista on myös hyvin vaikea hankkia jälkikäteen näyttöä esimerkiksi verotarkastustilanteissa. Nykytilanteessa tulkinnanvaraiset kysymykset tietyn koulutuksen verotuskohtelusta ovat usein nousseet esille jo ennen koulutuksen kustantamista työnantajan esimerkiksi hakiessa ennakkoratkaisua tai Verohallinnon ohjausta asiassa.

Lisäksi SAK pitää ongelmallisena sitä, että edellä mainittujen tuloverolain 69 b §:n 2 momentin mukaisten tutkintojen suorittamiseen liittyviä matkakustannusten korvauksia ei kuitenkaan hyväksyttäisi verovapauden piiriin kuuluviksi.

Työnantajalle myönnettävää niin sanottua ”kolmen päivän”-koulutusvähennystä ei SAK:n näkemyksen mukaan tule poistaa, kuten Valtiovarainministeriön yritysverotuksen asiantuntijaryhmä koskien työnantajan kustantamaa koulutusta samassa yhteydessä aiemmin keväällä raportissaan esitti. Koulutusvähennyksen kokonaan poistamista SAK ei tässä vaiheessa pidä mahdollisena. Tavoitteet sen taustalla ovat yhä olemassa, eikä vähennys ole vielä ehtinyt vakiintua. Vähennyksen poistamista ei voida perustella sillä, ettei se toimi. Koulutusvähennystä tulisikin sitä vastoin nyt pikaisesti uudistaa, jotta se parantaisi erityisesti jokaisen työntekijän mahdollisuutta kehittää ammatillista osaamistaan.

Tilapäinen työskentely erityisellä työntekemispaikalla

Hallitus esittää, että verovapaiden matkakustannusten korvausten maksamisessa sovellettavaa kahden vuoden tilapäisen työmatkan yleistä aikarajaa pidennettäisiin kolmeen vuoteen. Työskentelyn tilapäisyyden aikaraja olisi jatkossa kaikissa tilanteissa kolme vuotta, eikä matkakustannusten korvausten verovapaudelle kolmannen vuoden osalta olisi enää tällä hetkellä voimassa olevia erityisiä edellytyksiä. Ehdotettu muutos koskisi ainoastaan tilapäisen työskentelyn määräajan pituutta. Ehdotuksella ei muutettaisi määräajan laskentatapaa, työmatkan määritelmää, erityisen työntekemispaikan käsitettä eikä muitakaan verovapaiden matkakustannusten korvausten maksamisperusteita. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi myös työskentelyyn, joka olisi alkanut ennen lain voimaantuloa

SAK pitää tilapäisen työskentelyn aikarajan pidentämistä perusteltuna ja hyvänä uudistuksena. Yksi yleinen aikaraja helpottaa myös lain soveltamista käytännön tilanteissa. Tämä uusi sääntely voi myös helpottaa tilapäisen työvoiman saamista vieraalle paikkakunnalle.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry